

»Radi bi več okroglih miz, tem je veliko in vse so pomembne!«

Spoštovani bralci in bralke!

Po enem letu smo vam zopet pripravili nekaj čtiva, ki vas bo morda zanimalo in vam bo v oporo pri vašem vsakdanjem delu. Aktivni člani rejniškega društva imamo za sabo pestro in delovno leto, o čemer boste lahko prebrali v poročilu našega društva. Najbolj smo zadovoljni, da smo se odločili, da se vam približamo in izpeljemo okrogle mize regijsko. Tako smo imeli priložnost, da smo se v živo predstavili večini rejnikov in rejnic. Tako smo imeli oboji priliko in možnost neposrednega komuniciranja. Tema, ki smo jo izbrali za razpravo, je očitno povsod aktualna težava. Mreža psihosocialne terapevtske pomoči v rejništvu je šibka. Niti v večjih mestih rejniki ne uspete vedno hitro poiskati ustreznega strokovnjaka, ki bi dobro poznal potrebe otroka v rejništvu, bil ustrezno strokovno podkovan in bi lahko takoj ponudil pomoč in jo izvajal toliko časa, kolikor jo otrok potrebuje. In da ne bi za svoje delo zahteval previsokega plačila. Nekateri rejniki ste povedali, da iščete še dodatno strokovno pomoč otrokom in zase tudi v 100 in več km oddaljenem mestu, da so čakalne dobe praviloma dolge nekaj mesecev, da so obravnave velikokrat nestrokovne, da plačujete strokovnjake... Žal pa večina ostaja v čakalni vrsti in mnogi z veliko potrebo po dodatni pomoči....

Zelo smo bili veseli vaših pozitivnih odzivov, še posebej pa hvala za pismeni odziv gospe Veronike, ki nam je napisala svojo izkušnjo in morda bo njeno pismo spodbuda še kasni rejniški družini, da bo na enak način iskala rešitve in pomoč sebi in otroku. Hvala gospa Veronika!

*Oglasilo se nam je tudi nekaj izvajalcev, ki so pripravljeni rejnikom ponuditi strokovno pomoč in sicer rejniki iz Ljubljane in okolice in seveda tudi drugi se lahko obrnete na **Projekt Krila, kontaktna oseba je Ursula Bizant in na Društvo študentov psihoterapije, ki deluje v Ljubljani in Mariboru**. Kontakte poiščite na spletu.*

Veseli smo, da so se na naše okrogle mize odzivali tudi mediji in tudi, da so nas slišali odgovorni na ministrstvu in potrdili težavo rejniških otrok in rejnic.

Najbolj pa nam je seveda v ponos, da smo iz vaših odzivov na anketnih vprašalnikih zaznali, da si želite še v naprej našega sodelovanja. Kot aktualne težave v rejništvu ste predlagali različne teme: stiki in sodelovanje z biološkimi starši otrok, pomoč otrokom s posebnimi potrebami, odraščanje in vstop v samostojno življenje, zasvojenost, delo z matično družino, iz rejništva v posvojitev, tehnike pogovorov z otrokom, komunikacija z biološkimi starši, otroci in šola, konkretni primeri... Skratka še najbolj simbolizira vse vaše predloge misel, ki sem jo uporabila za naslov in jo je napisala ena izmed udeleženk naših srečanj.

Imate tudi kar nekaj predlogov, katera področja bi še lahko pokrivalo rejniško društvo in največ želja je po tem, da bi organizirali tabore, počitnice in letovanje na morju za otroke in tudi rejnike, pohode, druženja.... Predlagali pa ste še druge zanimive ideje, ki bodo vsekakor vodilo društvu, kot so: pravna pomoč rejnikom, vpliv na boljšo socialno politiko, pozitivna promocija rejništva v javnosti, obveščanje rejnikov o novostih, bolj poglobljeno delo s kandidati za rejništvo, več pomoči otrokom, strokovna predavanja itd...

Preteklo leto smo se nekateri v društvu res trudili. Opravljenih je bilo mnogo prostovoljnih ur in prevoženih km, zato toliko bolj potrebujemo

vaše pohvale. Res ste nam jih dali v izobilju. Za okroglo mizo ste nam kar nekajkrat dali oceno 10, čeprav je bila možna ocena samo 5. Hvala vam! No, dobili smo tudi eno oceno slabo, vendar nam ta ne bo vzela veselja do prostovoljnega dela. Vaše zadovoljstvo in zahvale nam dajejo energijo za nadaljnje delo. Ne želimo izgoreti, toda če bi želeli pokriti vse naloge, ki ste jih predlagali, da jih v društvu opravljamo, se lahko zgodi tudi to. Zato vas vabimo, da se nam še kdo od vas pridruži in aktivno sodeluje po svojih močeh, predstavi svoje izkušnje in sodeluje s svojim znanjem.

Nekaj novincev se nam je že pridružilo s svojo idejo o načinu sodelovanja z nami. Veseli smo bili, da se nam je javil Igor, ki je ustanovil fundacijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov in sredstev za rejniške otroke. Nekaj je že zbral in to bodo dobili otroci na Srečanju rejniških družin v Razkrižju in taborih.

Ena od rejníc je lektorica našega glasila, druge opravljajo druga dela, ki jih dobro obvladajo.

V slogi je moč! Z novimi ljudmi bomo pridobivali nove ideje in uravnovesili odgovornosti. Predvsem pa prispevali k boljši kvaliteti rejništva v Sloveniji!

Prijetno branje vam želim in vabljeni k sodelovanju!

Maksimiljana Mali, urednica

Kazalo vsebine

REJNIŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE	5
Vsebinsko poročilo Rejniškega društva Slovenije za leto 2014 (mag. Darko Krajnc)	5
STROKOVNI ČLANKI	16
Obnašanje otrok v rejništvu ali posvojitvi (Ursula Bizant, univ. dipl. soc. del).....	16
Otrok vedno hoče, da nekdo ob njem vzdrži (mag. Andrej Omulec)	27
Govorica brez besed (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc.del.).....	29
IZ ŽIVLJENJA REJNIŠKIH DRUŽIN	45
Moje počitnice (David Ferčec).....	45
Družina? (Desimir Žunič).....	46
Pismo rejnice (Veronika Prijatelj)	48
REJNIŠTVO V SVETU	50
Rejniški sistem na Dunaju (Olga Zechner, dipl.soc.del.)	50
IZ SVETA ZABAVE	56
Uspešne zgodbe slavnih oseb, ki so v rejništvu bile posvojene ali v rejništvu: John Lennon (Maksimiljana Mali, univ. dipl. soc.del.) ...	56
NAŠI DONATORJI	61
Dobrodelna akcija Vrtca Moravče v sodelovanju z družbo Pezz	61

Benica 1a, 9220 Lendava
www.rejnikodrustvoslovenije.si

rejnikodrustvoslovenije@gmail.com

VSEBINSKO POROČILO REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE ZA LETO 2014

Rejniško društvo Slovenije deluje od leta 2006 in združuje vse, ki se srečujejo z rejniško dejavnostjo in tudi somišljenike ter podpornike rejništva. Člani so tako rejniki kot polnoletni udeleženci v rejništvu ter osebe, ki so otroštvo preživele v rejništvu ter strokovni delavci in druge osebe, ki želijo pomagati otrokom, za katere starši ne skrbijo. Cilji društva so povezati vse somišljenike in jih organizirati v obliki različnih aktivnosti z namenom doseči čim višjo kvaliteto rejništva.

Namen društva je, da posvetimo večjo pozornost tistim vsebinam, ki jih stroka ne uspe ali ne more izvajati: to so srečanja rejniških družin, otrok, razni tabori za rejnike in otroke, dodatno izobraževanje izvajalcev rejništva, informiranje in tudi opozarjanje na težave in probleme v rejništvu ter posledično vplivanje na sprejem zakonodaje in na nastajanje strokovnih smernic. Društvo daje poudarek tudi pozitivni medijski promociji rejništva.

Rejniškemu društvu Slovenije je letos Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti podelilo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju izvajanje družinske politike.

02.10.2014 nas je Skupnost Centrov za socialno delo povabila v Ljubljano na "delovno srečanje strokovnih delavcev CSD na

področju rejništva", kjer smo predstavili društvo in naš program CSD-jem iz cele Slovenije.

11.12.2014 smo bili povabljeni na MDDSZ, Direktorat za družino, k v.d. generalne direktorice mag. Ružice Boškić, kjer smo predstavili tudi naš program.

V letu 2014 smo povečali tudi število članov. Trenutno šteje RDS 202 članov.

Društvo je v letu 2014 imelo sledeče cilje:

- Povezovanje rejniških družin, z namenom izmenjave izkušenj in opozarjanje na odprta vprašanja v rejništvu;
- Povezovanje in pomoč otrokom, ki se nahajajo v rejništvu;
- Informiranje;
- Izobraževanje rejnikov in rejnic ter strokovna pomoč otrokom;
- Pozitivna medijska promocija rejništva;
- Povezovanje in sodelovanje z institucijami, ki skrbijo za izvajanje rejništva;
- Opozarjanje na odprta vprašanja in težave pri izvajanju rejništva;
- Povezovanje z društvi in drugimi asociacijami iz drugih držav.

UPORABNIKI PROGRAMA REJNIŠKEGA DRUŠTVA SLOVENIJE:

Naši uporabniki so otroci iz rejniških družin, rejniki in rejnice s svojimi biološkimi družinami, strokovni delavci (CSD, šole,...) ter vsi, ki jih rejništvo zanima. Pogojev za vključitev v naš program ni bilo, lahko so sodelovali člani in nečlani društva. Na strokovno-zabavnem taboru v

Portorožu in Vrbju smo skrbeli tudi za dečka s cerebralno paralizo, ki je na vozičku.

PROGRAM DRUŠTVA V LETU 2014:

1. Srečanje rejniških družin v Razkrižju:

Tudi lani smo organizirali sedaj že 8. tradicionalno srečanje rejniških družin članov Rejniškega društva Slovenije na Razkrižju, ki je pomembno kot neformalna oblika povezovanja in druženja. Zbrali smo se 07. 06. 2014. Na srečanje smo povabili rejnike s svojimi družinami, vse naše strokovne delavce in simpatizerje rejništva. Vabilu se je odzvalo okrog 200-250 ljudi, poudariti pa moramo dejstvo, da se nam je letos pridružilo kar nekaj simpatizerjev, ki so nam s svojo prisotnostjo izkazali spoštovanje do našega dela.

Zbirati smo se pričeli ob 9.00. Sledil je kratek kulturni program. Na odru so bili z nami skupina Tamburice od Murice, seveda pa ni manjkal tudi naš spretni čarodej Marlizz z asistentko in svojimi živalmi. Tudi naši otroci so dobili priložnost, da so na odru predstavili svoje talente in za to tudi prejeli majhne nagrade. Nastopali so tudi Hrvaški Tamburaški sastav Kontra-nas, kot posebna gostja pa je otroke in tudi odrasle navdušila pevka Tanja Žagar s skupino Avantura.

Poskrbeli smo za topel obrok, mize pa so bile ves čas obložene s hladno pijačo in pecivom, za kar so skrbeli prostovoljci. Tudi letos so nam pridne članice TND-ja Razkrižje pridno pekle razkriško specialiteto mlince in nam pripravile predstavo na prazgodovinski naselbini o življenju ljudi 5500 let nazaj, ki je od prireditvenega prostora oddaljena 10 minut hoje in so si jo prisotni lahko tudi ogledali.

Po zanimivem programu in novih doživetjih smo se okrog 19. ure razšli v prepričanju, da se naslednje leto zopet srečamo.

Srečanje je rejnikom omogočilo, da so delili izkušnje med seboj, rejniki z več izkušnjami so delili spodbudne besede rejnikom, ki so komaj začeli svoje poslanstvo, vsi skupaj pa smo preživeli čudovit dan ob sklepanju novih poznanstev in pa tudi ponovnih snidenjih s prijatelji, ki smo jih spoznali prejšnja leta.

2. Okrogle mize in posveti:

Rejniško društvo Slovenije je v tem letu organiziralo in sodelovalo na 9 okroglih mizah oz. dogodkih na temo rejništva, s posebnim poudarkom na potrebah otrok po psihoterapevtski pomoči otrokom v rejništvu in pričelo aktivno opozarjati na stisko rejnic ob tem, kje dobiti strokovnjaka terapevta, ki bo lahko pomagal njenemu otroku: strokovno, hitro in bo razumel tako rejnico, kot otroka v rejništvu. Okrogle mize so izobraževalno informativne in so jih lahko Centri za socialno delo izkoristili (po ZIRD-u) kot izvedbo izobraževanja za rejnice, katerim smo izstavili potrdilo o izobraževanju.

Okrogle mize smo organizirali za naslednje regije: Pomurska, Podravska, Koroška, Savinjska, Zasavska, Spodnje-posavska, Jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Goriška in Obalno-kraška.

6 okroglih miz smo organizirali na temo "OTROK V REJNIŠTVU JE OTROK MED DVEMA DRUŽINAMA" in sicer:

- 1.) v prostorih kulturnega doma Razkrižje, 28.02.2014;
- 2.) v prostorih Krajevne skupnosti Lucija, 29.04.2014;
- 3.) v prostorih Karitas Celje Vrbje pri Žalcu, 21.08.2014;
- 4.) v prostorih Kulturnega centra Ravne na Koroškem, 13.11.2014;
- 5.) v prostorih Centra za socialno delo Ptuj, 20.11.2014;
- 6.) v prostorih Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto, 21.11.2014;

Na okroglih mizah ugotavljamo, da je vsaj 250 otrok v rejništvu takih, ki bi takoj potrebovali psihosocialno terapevtsko pomoč. Ta je otrokom v rejništvu dostopna le v Ljubljani in Mariboru. Nekateri rejniki so

zaradi hude stiske svojih rejencev pripravljeni tudi sami plačati terapije, a to ni dolgoročna rešitev, saj so obravnave zelo drage. Rejniško društvo Slovenije si zato prizadeva za vzpostavitev regijskih terapevtskih centrov, ki bi bili v pomoč ne le otrokom v rejniških družinah, ampak tudi rejnikom.

7.) Sodelovali smo s Svetom mladih iz Lendave in predavali na temo "NEUKREPANJE POMENI SOODGOVORNOST", 22.10.2014;

8.) Sodelovali smo na Hrvaškem, Martin na Muri, kjer je bilo srečanje društva Forum za kvalitetno udomiteljstvo djece, kjer smo govorili o romskih otrocih v rejništvu, 05.10.2014;

9.) Skupnost Centrov za socialno delo nas je povabila v Ljubljano na "delovno srečanje strokovnih delavcev CSD na področju rejništva", 02.10.2014.

3. Strokovno-zabavni tabori za otroke iz rejniških družin:

Ena od pomoči otrokom iz rejniških družin so tudi tabori, ki smo jih organizirali v vseh šolskih počitnicah in so bili več kot uspešni. S pomočjo Karitasa (prostor) je bilo letos izvedenih 5 taborov (1 v zimskih, 1 v prvomajskih, 2 v poletnih ter 1 v jesenskih počitnicah):

- 1.) Šprinc pri Razkrižju, 23.02. – 28.02.2014 za srednješolce;
- 2.) Portorož, 29.04. – 02.05.2014 za srednješolce;
- 3.) Šprinc pri Razkrižju, 11.08. – 14.08.2014 za otroke od 1. do 5. razreda OŠ;
- 4.) Vrbje pri Žalcu, 18.08. – 21.08.2014 za otroke od 5. do 9. razreda OŠ;
- 5.) Vrbje pri Žalcu, 27.10. – 31.10.2014 za srednješolce.

Na taboru z mladostniki sta delala dva strokovnjaka in sicer mag. družinske terapije Andrej Omulec ter univ. dipl. socialna pedagoginja Anja Ferlin, ki sta bila prisotna 24 ur na dan. Na taboru so se otroci posvečali delu na sebi, pozitivni samopodobi, pridobivanju samozavesti, terapiji preko ustvarjalnih delavnic, glasbe, pogovora in drugih metod. Mladi so se posvečali različnim tematikam (odvisnosti, Facebook-u, zaljubljenosti oziroma ljubezni, moja drugačnost, ker živim v rejništvu, starši in družina, želje za prihodnost.....). Poskrbljeno je bilo tudi za sprostitev. Z mladostniki sta poskušala ustvariti neko varno in nevtrarno okolje, da so lažje spregovorili o svojih težavah in

strahovih, saj so bili v družbi sebi enakih. Tabori so bili več kot uspešni, saj so otroci drug z drugim obdržali stike in si ustvarili svojo skupino tudi na Facebook-u. Društvo namreč spodbuja dejavnosti samopomoči in samoorganizacije uporabnikov programov.

4. Rejniški glasnik:

V letu 2014 smo po nekaj letih molka izdali tudi REJNIŠKI GLASNIK. Društvo je prevzelo in nadaljevalo delo izdajanja glasila, saj mnogo rejnic izraža, da to glasilo pogrešajo in jim je bil edini pisani vir informacij ter dodatne strokovne pomoči. Projekt in vodenje uredniškega odbora je nadaljevala Maksimiljana Mali, ki je že bila dolgoletna urednica Rejniškega glasnika.

Namen in cilji izdaje glasila so bili:

- izobraževanje,
- informiranje,
- izmenjava izkušenj,
- možnost za pomoč izvajalcem rejništva o aktualnih vprašanjih.

Število vseh uporabnikov: okrog 1000 (728 rejnikov, 62 strokovnih delavcev CSD, 62 direktorjev CSD, novinarji, študenti,...)

5. Spletna stran RDS

V letu 2014 smo tudi prenovili in na novo oživili spletno stran našega društva. Bistvena novost je ta, da stran sprotno ažuriramo ter jo skušamo oblikovati aktualno in interaktivno. Na spletni strani imajo tako otroci v rejništvu kot tudi rejniki možnost pošiljanja vprašanj v pisemski nabiralnik. Na postavljena vprašanja, izražene stiske in težave jim odgovarjajo strokovnjaki, ki so člani društva in drugi, ki so pripravljeni sodelovati. Tako so tako otroci kot tudi izvajalci rejniške dejavnosti dobili priložnost, da še na enem mestu, opozorijo na svoje morebitne stiske, prosijo za pomoč, predlagajo spremembe ali pa samo izrazijo svoje stališče in mnenje.

6. Dobrodelna prireditev za otroke iz socialno šibkih družin

Rejniško društvo Slovenije je sodelovalo dvakrat na dobrodelnem dogodku, ki ga je organiziral Zavod Korak naprej 7.7.2014 in nato 15.10.2014, na malem Trgu kulture v Murski Soboti.

Gre za tradicionalno dobrodelno prireditev za otroke iz socialno šibkih družin, v sklopu katere je Rejniško društvo Slovenije podarilo otrokom igrače, ki so ostale od srečanja rejniških družin. Cilj dogodka je lajšanje stisk družin in s tem izboljšanje situacije na tem perečem socialnem področju z željo, da se vključi čim več humanitarnih organizacij, ki bomo pripomogle in pomagale pri dobrodelnosti in se predstavile v lokalnem okolju.

Poleg projektov društva je za delovanje društva bilo potrebno tudi več sestankov izvršnega odbora, izvedli pa smo tudi občni zbor društva.

Medijsko smo bili zelo aktivni. Novinarji so obiskovali naše okrogle mize, tabore, srečanje rejniških družin,... Dajali smo intervjuje različnim medijem, javno smo se zahvalili občinam in vsem donatorjem

za finančno in materialno pomoč ter podali stališča RDS. Članki o nas so bili objavljeni v: Nedelo, Večer (2x), STA.SI (2x), Dnevnik, revija Ona, Žarek dobrote Slovenski Karitas, Dolenjski list, Štajerski tednik, Družina, Prlekija-on.net, Pomurec.com, časopis Solni cvet, Novi Tednik, spletna revija MAMA, Radio Celje, Radio Maxi, Koroški radio, TV Naš kanal, gostovali smo v eno urni oddaji na Radio Ptuj ter na TV Golica. 18.12.2014 smo gostovali tudi na POP TV v oddaji Epilog.

Vso delo v društvu in za društvo se je opravilo prostovoljno in prostočasno. V letu 2014 smo imeli tudi delavko preko javnih del Katjo Dunaj, ki je pomagala pri izvedbi programa.

Nalog, ki smo si jih zadali za leto 2014 je bilo veliko. S ponosom in zadovoljstvom lahko rečemo, da smo v letu 2014 uspeli!

HVALA OBČINI RAZKRIŽJE, OBČINI LJUTOMER, OBČINI LENDAVA, OBČINI BELTINCI, OBČINI PUCONCI, OBČINI STRAŽA, OBČINI VELENJE, OBČINI SLOVENJ GRADEC, OBČINI SEŽANA, OBČINI DOL PRI LJUBLJANI IN OBČINI KOMENDA! HVALA VSEM DONATORJEM TER VSEM, KI STE NAM NA KAKRŠENKOLI NAČIN POMAGALI! NE POZABITE – BREZ VAS NI NAS!

mag. Darko Krajnc
predsednik Rejniškega društva Slovenije

Vabljeni k sodelovanju in vključitvi v društvo, saj smo skupaj močnejši!

OBNAŠANJE OTROK V REJNIŠTVU in POSVOJITVI

Glavno vprašanje, s katerim se velikokrat srečujem pri svojem delu, se nanaša na obnašanje otrok v rejništvu in posvojitvah ter na njihovo ponavljanje vzorcev vedenja iz primarne družine, kljub spodbudnem okolju, ki jim je nudeno v rejniških oziroma posvojiteljskih družinah. V lanskem letu smo se na Študijsko-raziskovalnem centru za družino lotili projekta KRILA, kjer poleg raziskave trenutnega stanja rejništva v Sloveniji in foruma, vodim tudi podporno skupino za mladostnike v rejništvu. Vzorci obnašanja, ki jih opažam pri teh mladih me spodbujajo v poglobljanje njihovega notranjega sveta, saj jih želim razumeti. Razumeti, kaj se v njih dogaja, kam sežejo bolečine in predvsem, kje je rešitev?

Otroci, ki pridejo v rejništvo ali posvojitev, nikoli ne izhajajo iz lahke situacije. Prišli so, ker je bilo v biološki družini nekaj narobe, ker njihovi starši niso zmogli poskrbeti za njih, ker je v družini vladalo nasilje, zanemarjenost, zloraba. Med rejništvom in posvojitvijo lahko najdemo kar nekaj podobnosti, kot so na primer te, da tako otroci, ki gredo v rejništvo, kot tudi otroci, ki so posvojeni, prihajajo iz podobnih družinskih ozadij, vsi ti otroci so bili nameščeni v drugo/e družine, ki niso njihove matične, kjer se morajo navaditi na nove ljudi, nove načine pogovora, nova pravila in kjer velikokrat niso podobni (fizično) posvojiteljskim/rejniškim staršem. Posvojeni/rejniški otroci so pred

namestitvijo v drugo družino doživeli težke, neprijetne dogodke, ki so povezani predvsem z zanemarjenostjo in zlorabo. Obstajajo pa tudi razlike med rejništvom in posvojitvijo in glavna je predvsem v trajnosti namestitve in prenosu pravic. Vemo, da je posvojitev stalna oblika skrbi za otroka, kjer se vse roditeljske pravice iz bioloških staršev prenesejo na posvojiteljske starše, pri rejništvu pa temu ni tako. Zato posledično nastanejo tudi razlike pri razvoju posameznika glede na to ali odrašča v posvojiteljski oziroma rejniški družini.

V nadaljevanju se bomo tako osredotočili predvsem na otroke, ki odraščajo v rejniških družinah.

Zakaj torej ti otroci velikokrat ponavljajo vzorce ne-varne navezanosti? Prepričana sem, da nekateri vzroki za to tiščijo že v naših možganih, saj si naše telo vse zapomni. Rezultati sodobnih raziskav (*Ogden, Minton in Pain, 2006; Schore, 2003; Siegel, 2007,2011, Rotschild, 2006,2010; Repič, 2008; Stern in dr., 2010; Fonagy in dr.,2007; Kaplow in Widom, 2007; in druge v Gostecnik, 2012*) kažejo res veliko sodelovanje med različnimi deli naših možganov in njihovo integracijo s celotnim telesom. Ta integracija se vzpostavi že ob rojstvu, vendar pa se v pomembnih delih gradi in razvija v prvih mesecih in letih otrokovega življenja in sicer na podlagi doživetij, ki jih naše telo zelo dobro pomni,

zato je zelo pomembno, kakšna so le-ta doživetja. Pa si najprej na kratko pogledjmo ta najbolj zapleten, a hkrati najpomembnejši človeški organ - možgane. Možgani se zelo hitro razvijajo in v prenatalni dobi, torej v obdobju od oploditve do rojstva, vsako minuto proizvedejo 250.000 novih celic in do rojstva tako ustvarijo milijardo nevronov. Ti nevroni vsebujejo na tisoče dendritov, ki ustvarijo sinaptične povezave. Pri štirih letih so tako otrokovi možgani strukturno razviti že v 95-ih %. Če si pogledamo podrobneje notranjost možganov, vidimo, da je vsaka hemisfera, torej desna in leva, specializirana za procesiranje določenih informacij. Desna hemisfera ima večjo vlogo pri shranjevanju senzoričnih informacij in izražanju čustev, saj senzorne informacije potujejo iz limbičnega sistema v desno hemisfero, kjer se ustvarijo podobe mentalnih vsebin skupno z afekti (jeza, strah, sram, gnus, žalost in veselje), ki jih spremljajo. Delovanje desne hemisfere je tudi osrednjega pomena za samoregulacijo, kar pomeni, da smo sposobni uravnavati čustvena stanja preko povezav z drugimi ljudmi. Leva hemisfera pa je bolj zapletena in ima večjo povezavo s hipokampusom, zato je pri procesiranju informacij odvisna od govornih sposobnosti ter omogoča logično in analitično razmišljanje. Prav tako so tudi ugotovili, da ima leva hemisfera bistveno vlogo pri prepoznavanju preteklosti in ustvarjanju pomena preteklih dogodkov za sedanjost.

Če naredimo še primerjavo otrokovih možganov z možgani odraslih, vidimo, da so otrokovi možgani veliko bolj dojemljivi in bolj prilagodljivi, možgani odraslih pa bolj stabilni in organizirani. Otroci imajo 225% več možganske energije in lahko procesirajo več informacij kot odrasli, vendar pa to pomeni tudi, da so otrokovi možgani zelo občutljivi, ranljivi. Možganski razvoj je v marsičem odvisen od odnosov, ki jih ima otrok s svojimi starši predvsem v začetnih fazah, zato sta dom in družina, kjer otrok odrašča, zelo pomembna, saj se bo otrok pozneje najbolj intenzivno odzval ravno na tiste senzacije, ki bodo najgloblje vrisane v njegov somatski spomin. Okolje, kjer otrok odrašča, je torej zelo pomembno in tako tudi nastajajo razlike glede na to ali otrok odrašča v varnem oziroma ne-varnem okolju. Varno okolje je okolje, ki je vir notranje mirnosti in hkrati mej, je okolje, ki odgovarja na otrokove potrebe. Naloga staršev je, da otroka naučijo, kako se lahko notranje umiri. To naredijo tako, da otrokovo jezo, žalost, stiske, sprejmejo, ponotranjijo, notranje predelajo in vrnejo otroku v zanj sprejemljivi obliki. Tako ga najprej telesno umirijo in šele, ko se otrok telesno umiri, lahko sprejme pomembna starševa sporočila, jih povzame in ponotranji in s tem gradi in utrjuje svojo možgansko strukturo, saj ta skupna govorica omogoča razvoj sinaptičnih, nevronske povezave med možgani in ostalimi deli telesa.

Varno navezani otroci so tako veliko bolj sposobni urejati in reflektirati močna čutenja in tolerirati negativne afekte.

Kaj pa ne-varno okolje? Zanemarjenost in zloraba, ki sta velikokrat prisotna ravno pri otrocih, ki so odvzeti svoji biološki družini in dani v rejništvo, pustita na otrokovih možganih, ki se še razvijajo, nepopravljive vtise ali če rečemo drugače, *ko utihne telo matere, ko njeni desnohemisferski možgani ne sporočajo več, da je otrok ljubljen in hoten, utihnejo tudi otrokovi možgani in se ne razvijajo v načrtano smer*. Pa si bolj podrobno oglejmo, kako deluje naše telo in naši možgani ob nevarnosti. V odgovor na nevarnost amigdala aktivira simpatični živčni sistem, ki odgovori s spodbuditvijo telesnega vznburjenja in izločitvijo kortizola. Amigdala tudi stimulira adrenalinsko medulo, ki preplavi možgane z norepinefrinom in telo z adrenalinom ter s tem poveča hitrost procesiranja informacij in obenem zviša srčni utrip in krvni pritisk ter razširi arterijske žile. Ko grožnje ni več, se telo umiri, vendar pa, če se zanemarjenost in zloraba ponavljata, možganska sistema, ki sta odgovorna za vznburjanje in tudi umirjanje v možganih, prenehata dopolnjevati drug drugega, kar si bolj nazorno lahko predstavljamo na primeru avta - kot bi ga hkrati zavirali in mu dodajali plin. **Med posamezniki, ki so bili kot otroci zlorabljeni**, zanemarjeni je zelo pogost tudi **pojav povišanega srčnega utripa**, medtem ko

posameznik počiva, kar nakazuje, da se alarmno stanje v možganih še nadaljuje in **dolgotrajno aktiviranje alarmnega sistema povečuje hiperbudnost in pazljivost do nevarnih pojavov, hkrati pa zavira pozornost do nenevarnih pojavov.** To na primeru pomeni, da bo otrok v družini, kjer sta prisotna alkoholizem in nasilje, osredotočen le na nevarnost, ki jo ti dva vzorca vedenja prinašata, pazil bo, kako se bo vedel glede na te okoliščine, za kar bo porabil vso svojo energijo in moč, zmanjkalo pa mu je bo za sproščenost ob igri, drugih socialne interakcije, torej za srečno otroštvo. **Otrokovi odzivi na situacije v primarni družini se bodo tako globoko zapisali v njihove možgane.** Strokovnjaki opazajo dva vzorca vedenja, ki nastaneta kot odziv na odraščanje v takem okolju. Prvi je visoka vzdraženost in druga disociacija, kar pomeni, da **otrok pobegne v svoj svet in tam zamrzne.** Ti odzivi s seboj prinesejo globoko nezaupanje v okolico, strah, obup, saj se otrok more na nikogar zanesti. In v prvih dveh letih življenja imajo tako dolgotrajna preplavljanja, vzdraženosti kot tudi disociacija katastrofalne posledice na rast psiho-organske strukture. Zamrznjenost se pozneje v življenju lahko vedno znova prebuja v najrazličnejših oblikah najrazličnejših travmatičnih doživetij, pa čeprav ni nobenega realnega vzroka za to. Otrok si namreč v teh situacijah ne more pomagati, njegovo telo še zdaleč ni

opremljeno z mehanizmi, ki bi mu omogočali zdrave in funkcionalne odzive na različne situacije.

Nevrobiološke raziskave tudi kažejo, da ima leva hemisfera odločilno vlogo pri integraciji preteklih in sedanjih izkušenj. Pri žrtvah zlorab in zanemarjenosti pa so ravno te levohemisferske funkcije blokirane in **tako posameznik ne zmore zares ločevati preteklosti od sedanjosti** in tako bo otrok, ki je bil izpostavljen takemu okolju, te dinamike vedno znova aktiviral, kljub temu da ga bo bolelo. **Lahko celo rečemo, da se žrtve zgodnjih zlorab težko česarkoli naučijo iz svoje lastne preteklosti, saj se bo njihovo telo najprej avtomatsko odzvalo in tako preprečilo dostop do pravega razmisleka. Od tedaj dalje govori telo, telo si namreč vse zapomni in tudi najbolj globoko zamrznjeni afekti ostanejo v telesu in samo vprašanje časa je, kdaj, kje ali ob kateri osebi se bodo znova prebudili.**

Kot smo videli zgoraj, je naše telo neverjetno in si vse zapomni, zato rejniške starše čaka težko delo. Veliko otrok ima, ko pridejo v rejniške družine, težave z varno navezanostjo, saj je s svojimi biološkimi starši niso vzpostavili, je pa, kot smo videli zgoraj, potrebna za normalen razvoj možganov in posledično tudi odzivov na različne situacije v življenju. Otroci se v svojih bioloških družinah ob vseh zlorabah in zanemarjenosti predvsem naučijo zanesti le nase, saj jim izkušnje travm

dajo vedeti, da svet ni tak, kot se kaže in tako velikokrat tudi razvijejo velik nadzor nad svojimi čustvi, vsakdanjimi dogodki, nad drugimi ljudmi in so zelo zaprti. Otroci v rejništvu se dojemajo kot individume in so velikokrat osredotočeni le na svoje potrebe, kar jim je v matični družini pomagalo preživeti. Lahko so očarljivi, prijazni in pomagajo, ko vedo, da bodo nekaj dobili za tako obnašanje. Rejniški starši ob vsem tem vedenju mislijo, da se otrok lepo navaja na nov dom, v resnici pa jih otrok dojema le kot skrbnike in ne mame ali očete. Zelo pogost pojav je tudi, da otroci rejniške starše dojemajo kot tranzitorne objekte, kar pomeni kot nekoga, ki ga lahko hitro zamenjajo. Otroci potrebujejo biti sebični, ker je njihovo dožemanje sebe razdrobljeno na popolnoma nepovezane drobce, med katerimi vlada prazen prostor, ki je napolnjen s sramom. In otroci, ki so bili zanemarjeni, se res nikoli niso naučili **opaziti kaj čutijo ali mislijo, če so že bili sposobni kaj čutiti, je bil to le sram in bes. Velikokrat se ne zmorejo vživeti v drugega, brati starševih sporočil in takoj sumijo na najhujše.** Prizadevajo si, da ljubezni ne bi čutili, ter s tem ohranjanjo negativna stališča do drugih, najbolj pa seveda do sebe, saj je to edino, kar poznajo. Njihovo notranje življenje ostane prezrto in se ne razvija usklajeno, ne vedo, kako naj se navežejo na druge z vzajemnim uživanjem in zanimanjem. **Tudi njihova regulacija afektov je bolj slaba in preden se začne res pravo zaupanje s strani otrok v rejništvu, lahko preteče veliko časa.**

Empatija in krivda se pojavita šele ob vzpostavitvi varne navezanosti, kjer se otrok resnično identificira s starši.

Otroci v rejništvu težko dosežejo to stopnjo sami od sebe, saj velikokrat ostajajo izgubljeni v sramoti, čustvu, ki se osredotoča, kot smo videli že zgoraj, le nase in ne na druge, in ki v dobro delujočih družinah ostaja majhno in s tem omogoča otroku, da se skozi socializacijo, identifikacijo, empatijo in krivdo razvija (Tangney in Dearing, 2002) in (Hughes 2006, 65). Kot pravi Hughes (2006) **morajo strokovnjaki in starši prepoznavati globlje posledice izkušnje zanemarjenja in zlorabe in tako doma kot na terapijah ustvarjati posebne izkušnje, ki se bodo dotikale predvsem otrokovih primanjkljajev v navezanosti.**

Potrebno je ugotoviti, kaj leži pod zunanjim obnašanjem, nasloviti in izgovoriti travmo in voditi otroka v krepitev intersubjektivnih izkušenj z osebo navezave. Vendar je ta proces potrebno peljati počasi, korak za korakom. Če bomo otroka, ko pride v rejniško družino zasuli s prijetnimi izkušnjami, se otrok ne bo znašel, saj moramo razumeti, da je prej bil navajen na popolnoma drugačne vzorce obnašanja s strani oseb, ki bi ga morale imeti najraje. Otroka bodo prevzeli le občutki neuspeha, njegov sram se bo še povečal in tako bo v prihodnje še manj sprejemljiv za pozitivne izkušnje. To je tako, kot bi človeku, ki je bil tri dni

izgubljen v puščavi, takoj za tem dali piti ogromno vode. To bi se nam zdelo prav, saj je tak človek dehidriran, želimo mu pomagati s tem, da mu damo tisto, kar mu je najbolj manjkalo. Ampak razumsko vemo, da mu toliko vode ne bo pomagalo, ampak prej močno škodovalo. Tak človek bo najprej potreboval malo vode, ki jo bo njegovo telo lahko absorbiralo in šele potem vedno več in več. Podobno je z otroki v rejništvu. Če jim takoj želimo dati ogromno pozitivnih izkušenj, v katerih drugače večina otrok uživa, so prijetne, jih bo zanemarjen in zlorabljen otrok sabotiral, saj jih ne bo zmogel integrirati v svoje telo. **Take izkušnje ne ustrezajo otrokovi percepciji o sebi in pogledu, ki ga ima tak otrok o starših. To povzroča občutke strahu in neugodja, kar bo priklicalo reakcije jeze, ki so za te otroke bolj domače in udobne.**

Zato menim, da je največ, kar se otroku v rejniški družini lahko najprej da varnost in šele, ko mu je nudeno dovolj varnosti, se bo lahko sprostil in bo odprt za več pozitivnih izkušenj. Varnost pa pride le z določenim zunanjim okvirom, ki pa ga sestavljata red in nadzor. To za otroka ni kazen, prej darilo, saj rejniški starši ravno tako otroku zagotavljajo, da lahko razvija svoje sposobnosti.

Razumeti, kaj pomeni biti zavržen od oseb, ki bi ti morale nuditi največ varnosti, ljubezni, topline, ki bi te morale učiti, vzgajati in tako

pokazati, da je zunanji svet tudi lep, je težko. Potrebne je veliko sočutja, **predvsem pa trdnosti v sebi, da jim zmoreš postaviti meje.** **In to je velikokrat najtežje in hkrati najbolj potrebno.**

Ursula Bizant, univ. dipl. soc. del., Projekt Krila

narisala: Ana-Kristina

OTROK VEDNO HOČE, DA NEKDO OB NJEM VZDRŽI

Otrok svoja težka občutja vedno projicira v svoje starše ali skrbnike z željo po tem, da bi mu jih le-ti pomagali predelati in bi ob njegovih težkih občutjih tudi vzdržali. Če starši - skrbniki otroka ne uspejo umiriti in obupajo, otrok željo po umiritvi prestavi na druge, se pravi, da to naredi v šoli, družbi, med prijatelji. Učitelji imajo v šoli veliko takih otrok, za katere starši nimajo časa in tak otrok »provocira«, ker vedno hoče nekoga, ki bi ga končno slišal in umiril. V teh pogledih imajo rejniški starši ogromno dela in imeti morajo veliko potrpljenja. Zavedati se je potrebno, da otroci tega ne počnejo zato, da bi bili hudobni, ampak zato, da bi jih nekdo umiril, zato so lahko rejniški starši ponosni, da delajo tako odgovorno delo za korist družbe. Otroci to počnejo na najrazličnejše načine, največkrat pa se nesprejemljivo obnašajo.

Najstnik potrebuje sočutna in odločna starša - skrbnika za svoja težka občutja, ki jih ima v obdobju mladostništva. Najstniki hočejo, da se ob starših – skrbnikih lahko jezijo, in da oni ob tem vzdržijo, saj s tem otrok dobi notranje zaupanje vase. Otrok ima vedno notranjo željo, da spoštuje svoje starše, in če jih, spoštuje tudi sebe. Iz tega vidika imajo rejniški starši veliko več dela kot starši, saj so tu provokacije še veliko večje, ker imajo otroci občutek nekoč nekje pa nekdo ni vzdržal ob nas, »poskusimo, če bo ta rejniški starš vzdržal«. Če otrok ne spoštuje staršev, je to izključno težava staršev, pri čemer je prisotna otrokova bolečina, ki je v takem primeru neznosna. Da otrok svoje starše lahko spoštuje, se ti morajo tako tudi obnašati, tudi z zgledom, ker otroci vse, kar doživijo doma, odigravajo na vseh ostalih področjih. Otrok v svoji globini staršem - skrbnikom vse verjame. Verjame jim tudi, če ga starši

- skrbniki ponižujejo, primerjajo s sosedovim, ki je po njihovem mnenju boljši, in govorijo, da je čista »nula«. Otrok bo takšen tudi postal in verjel bo, da je res tako. Seveda ne pomeni, da so za vse težave sveta »krivi« starši, saj mora tudi otrok sprejeti odgovornost za svoja dejanja, česar ga je pa treba naučiti. Otroku tako gradimo zdravo osebnost.

Blagostanje je v družini takrat, ko starša - skrbnika svojega otroka skupaj začitata, mu regulirata občutja, se z njim pogovarjata, ga spoštujeta in mu postavita jasne meje. Starš - skrbnik lahko največ da otroku takrat, ko je nanj ponosen, ga spodbuja in mu s tem pove, da je vreden, ljubljen, spoštovan. Otroci hočejo, da starši vztrajajo, verjamejo vanje in si zanje vzamejo čas, kar je zagotovo najlepša popotnica v življenju otroka, ki je svoje življenje živel v rejništvu.

Andrej Omulec, mag. zakonskih in družinskih študij

narisal: Marko

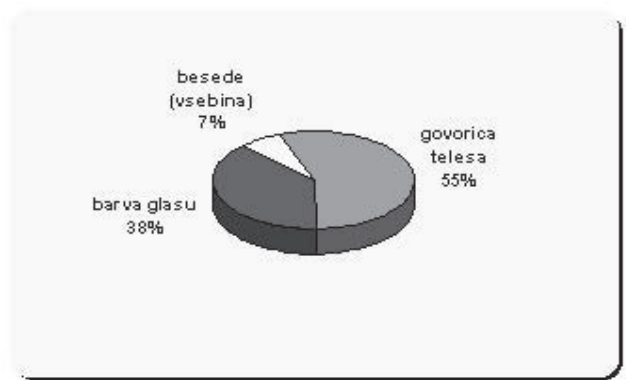
GOVORICA BREZ BESED

Velikokrat z govorico telesa povemo več kot z besedami.

Predstavljate si dokaj pogost in značilen prizor v družini: mati ukaže otroku, naj pospravi igrače, toda otrok je preprosto ne sliši. Mati svojo zahtevo ponovi še petkrat, vendar jo otrok ne sliši in se ne odziva na njene besede. Potem pride oče, pogleda otroka in ne reče nič. Otrok takoj pospravi igrače.

Oče je brez besed, z nebesedno govorico, dosegel več kot mati z veliko besed. To morda ni več tipična scena v današnjih družinah, s tem primerom želim le poudariti uvod v današnjo temo.

V človekovi komunikaciji poznamo besedno (verbalno) in nebesedno (neverbalno) komunikacijo. Znanstveniki (Mehrabian 1972, 140) so ugotovili, da v neposrednem komuniciranju pomeni beseda le 7 % sporočila, 55 % prispeva obrazna komponenta, 38 % pa vokalna komponenta. Če to obrazložim bolj nazorno, to pomeni, da z govorom prispevamo le 7 % sporočila, vse ostalo (93 %) sporočamo brez besed, z neverbalnim vedenjem. Največ pove obraz (55 %), potem pa ton in barva glasu (38 %). Neverbalna oziroma nebesedna komunikacija je torej v našem vsakdanjem komuniciranju veliko bolj pomembna kot verbalna. Samo besede so le malo več kot nič, naše vedenje daje mnogo več sporočil kot besede.

Slika 1, Graf, Neverbalna komunikacija

Nebesedni del komunikacije ne spremeni vsebine besed. Besede imajo vedno enak pomen, ne glede na to, ali imamo med pogovorom zaprte oči, ali sogovorniku kažemo hrbet ali ga gledamo v oči in ne glede na ton našega glasu ali držo našega telesa. Kadar vse opisane geste naredimo brez besed, povemo več in sporočilo je mnogo globlje. Če nam kdo obrne hrbet, lahko razumemo, da nismo dobrodošli, če nam gleda v oči, nam sporoča odkritost in sprejemanje, če je njegova drža umirjena in usmerjena k nam, nam je naklonjen, če proti nam zamahne z rokami, izraža grožnjo.

V vsakdanjem življenju je prav, da slišimo besede in se naučimo dobro prepoznavati tudi nebesedno komunikacijo. Neverbalna komunikacija je prva oblika komuniciranja, ki jo človek spozna in obvlada. Vsi poznamo izraze zadovoljstva na dojenčkovem obrazu in jok ter skremžen obraz, kadar je lačen, moker ali zaspan. Otrok se govora in pomena besed nauči šele kasneje, po drugem letu, nebesedno komunikacijo pa uporablja takoj po rojstvu. Prav tako je neverbalno komuniciranje prevladujoči način sporazumevanja pri ljudeh, ki težko

ali ne morejo komunicirati z besedami (npr. gluhi, bolni), ali pa situacija zahteva, da ne uporabljajo besed in glasu.

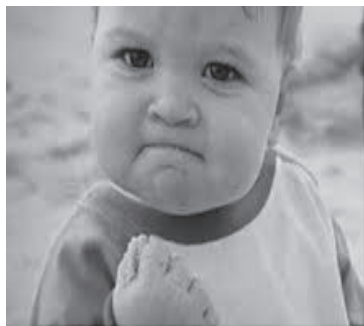

Slika 2- Sporočilo dojenčka: »Zadovoljen sem!«

Nebesednemu vedenju in komunikaciji zaupamo bolj kot besedam, ker so bolj temeljni in ker potekajo na nezavedni ravni ter jih je zaradi tega težje nadzorovati. Opazovalec daje večji pomen čustvom, izraženim neverbalno, kot pa verbalnim opisom čustev. Če bo kdo z besedami zatrjeval, da je zadovoljen z vašim delom, pa tega ne boste zaznali na njegovem obrazu in v obnašanju, mu ne boste verjeli. Zato je način, kako kaj povemo, pomembnejši od tega, kaj povemo.

Slika 3 – Vesela sem!

Slika 4- Jezen sem!

Nebesedno sporočanje običajno poteka spontano in mu praviloma ne namenjamo posebne pozornosti. Neverbalni znaki najpogosteje predstavljajo človekova čustva, manj pa druga sporočila. Neverbalna sporočila so najbolj učinkovita pri sporočanju osebnih občutij, čustev ter medsebojnih odnosov. Čeprav se je dela neverbalnega komuniciranja mogoče tudi naučiti, vendarle velja, da je velik del nekontroliran. Neverbalno komuniciranje je zato vzeto kot sredstvo sporočanja resničnega stališča, prepričanja, odnosa sporočevalca.

Neverbalno sporočanje v ožjem pomenu besede se imenuje govorica telesa (body language). Je nebesedno (zavedno ali nezavedno) sporočanje z gibanjem in s položajem človeka v prostoru, z gibi ter izrazom obraza in oči. V bolj razširjenem smislu sem sodijo tudi sporočila, ki jih prenašajo otip, vonj, odnos do časa in prostora.

Nebesedno sporočanje sestavljajo:

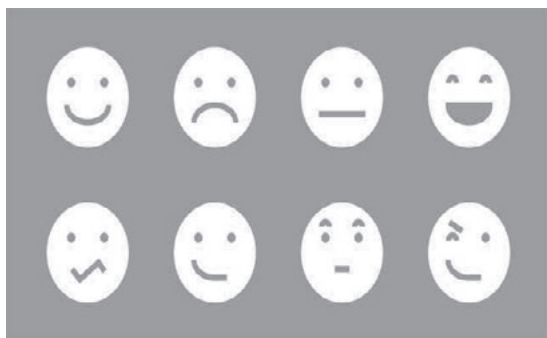
- **mimika in izraz obraza, očesni stik, pogled;**
- **gestikulacija - gibi ali kretnje rok, nog, telesa in glave;**
- **položaj in drža telesa;**
- **zunANJI videz, obleka, okrasje;**
- **vokalizacija - glas, tišina;**
- **položaj in gibanje v prostoru;**
- **dotik;**
- **odnos do časa.**

Premalo je prostora, da bi se bolj poglobili in natančneje opisali ter navedli primere za ves spekter naših znakov neverbalne govorice telesa, zato jih bom le na kratko navedla in s slikami ponazorila nekatere tipične znake neverbalne komunikacije v našem okolju.

Obrazna mimika, oči

V nebesedni govorici nam največ pove obraz. »Sreča se najprej razkrije v očeh, kjer se najprej opazi njen lesk,« sem prebrala v enem od verzov Toneta Pavčka. In tudi znanstveniki se strinjajo, da sta obraz in mimika obraza pogosto temelj sporočanja neverbalnih signalov, iz katerih črpamo informacije o ljudeh okoli nas. Obraz oddaja ogromno sporočil o določeni osebi, na primer prikazuje naša čustva, razpoloženje, vedenje, starost, spol, raso, privlačnost, trenutno počutje idr. Statični signali obraza so bolj ali manj vedno opazni in se ne spreminjajo: to so poteze obraza, oblika ust in nosu, oblika čela, obrvi itn. Dinamični signali se spreminjajo, nekateri počasneje (staranje, nastanek gub, sprememba kože) in drugi hitreje, npr.: gibanje oči, obraznih mišic, očesni stik, rdečica, bledica na obrazu ipd. Po navadi ljudi privlačijo

lepe stvari, zato svojo pozornost raje usmerimo na privlačne ljudi s pozitivnimi občutji, neprivlačni, obupani, žalostni in depresivni pa so od okolice velikokrat spregledani. Obraz je skratka organ čustev in ljudje z obraza nenehno beremo izraze, ki nam pomagajo razumeti, kaj drugi čutijo, mislijo ali nameravajo storiti. Znanstveniki so ustvarili veliko študij in znanstvenih del, ko so podrobno proučevali obrazno mimiko; zanimiva je študija obraza z naslovom Atlas obraza dr. Ekmana.

Slika 5: Sporočila obraza

Gestikulacija in drža telesa

Zelo velik del sporočila oblikujemo z gibi. Ves čas z gibi nekaj sporočamo. Delamo kretnje z roko, nagnemo glavo naprej, nazaj, postrani, uporabljamo prste na rokah, premikamo noge itn. Drža telesa izraža informacijo o prijaznosti, sovražnosti, nadrejenosti oziroma podrejenosti in o drugih razpoloženjih.

Ob vsakem načinu našega čustvovanja in našega počutja je govorica telesa malo drugačna. Če smo veseli, je naše telo pokončno, glava pokončna, roke držimo v odprti drži, premikamo noge, morda

poskakujemo. Velikokrat smo verjetno že slišali opisovati samozavestnega človeka, ki hodi pokončno in vzravnano, z glavo dvignjeno visoko v zrak, z odločnimi kretnjami rok in trdnim korakom. Ste pomislili, kaj sporočajo obratni znaki govorice telesa: ko je človek sklonjen, upognjen, s sklonjeno glavo, kot da nosi težak nahrbtnik? Takšna nebesedna govorica telesa je zlasti pri otrocih znak hude stiske in zlorabe in jo psihologi in drugi strokovnjaki uporabljajo kot enega od pomembnih parametrov za prepoznavanje stisk. Zanimiv simbol za sporočanje je tudi rokovanje in stisk roke, ki je v naši kulturi znak pozdrava in dobrodošlice. O stisku roke bi lahko vsakdo kaj povedal: medel stisk roke, trden stisk roke, stisnil mi je roko, tako da mi je skoraj polomil kosti, nisem imel dobrega občutka, ko sem mu segel v vlažno in potno roko ...

Slika 6: Samozavestna oseba

Slika7: Stisk roke

Zunanji videz, obleka in nakit

Svoja sporočila okolici posredujemo tudi z našim zunanjim videzom in pojavo. Na hitro bi lahko ocenili, da npr. visok in širokopleč moški izraža fizično moč, vitka ženska nižje rasti pa šibkost. Tudi zunanja privlačnost je velikokrat zelo pomembna pri odzivu na naša sporočila; raziskave so pokazale, da ljudje velikokrat sodimo po zunanjem videzu človeka. Ugotovili so, da so visoki in vitki ljudje dostikrat označeni za nervozne in inteligentne, nizki in manj vitki pa kot prijazni in leni, kar pa je v resnici stereotip in nikakor ni nujno (M. Paladin, Neverbalna komunikacija). Znanstveniki so potrdili, da ljudje privlačnim posameznikom pripisujemo bolj pozitivne lastnosti kot tistim, ki jih dojemamo kot manj privlačne. Pri ženskah pa je lahko lepota dvorezni meč. Raziskave so pokazale, da delovno okolje zelo privlačne ženske menedžerke ne jemljejo dovolj resno.

Verjetno ste že razmišljali o tem, da tudi naša obleka nekaj pove o nas. Način oblačenja, nošenja nakita, izbira barv, tatuji na koži, ličenje so prav tako znaki naše neverbalne komunikacije. Ta del neverbalne komunikacije je pomemben za ustvarjanje prvega vtisa v nekem odnosu oziroma nastopanju. Zato se danes veliko govori o prvem vtisu v javnem nastopu ter kako se obleči in pripraviti za tak nastop. Vsi se verjetno še spomnimo, kako smo odšli prvič na srečanje z našo ljubljeno osebo, ki smo jo želeli očarati; slovesno smo se uredili, od obleke, pričeske, do nohtov, se nadišavili ... Tudi dišave imajo svoja sporočila, vendar te vrste nebesednih sporočil evropski znanstveniki niso poglobljeno raziskovali. Morda zato, ker zahodni svet najboljše sprejema neverbalna sporočila prek vizualnega kanala (vidnega kanala) in prek kinestetičnega kanala (otip, gibanje). To pomeni, da si predstave

ustvarjamo z opazovanjem ali prek gibanja, avdio (slušni) kanal pa imamo slabše razvit.

Slika: 8 Prvi vtis

Vokalizacija, tišina

Značilnosti posameznikovega glasu vplivajo na vtis, ki ga posameznik ustvari o drugi osebi. Pri določanju privlačnosti glasu so pomembni številni dejavniki, in sicer višina, polnost, razločnost ter glasnost. Privlačen glas naj ne bi bil niti previsok, niti prenizek, naj bi bil ustrezno močan, jasen in glasen. Preveč zamolkel, enoličen ali hripav glas so ljudje v raziskavah pogosto ocenili kot neprivlačen. Z glasovi človek poudarja izražanje svojih čustev, npr. stokanje, vzdihovanje, vreščanje, jok, smeh, vpitje ipd. Z glasovnimi znaki dajemo povedanemu določen pomen: poudarjanje, dvig glasu, intonacija, povišan ton ipd. Npr. stavek: »To si naredil« z intonacijo glasu in s poudarki lahko razumemo na več različnih načinov: kot vprašanje (To si naredil?), graja ali kritika (To si naredil!), pohvala (To si naredil!).

Seveda je ob intonaciji glasu izražena tudi celostna govorica telesa in tako še bolje razumemo intonacijo glasu. Veliko povemo tudi s tišino in premori med govorom. Tišina lahko pomeni, da se ne želimo vključevati v skupino; lahko pomeni sram in zadržanost, v partnerskem odnosu lahko pomeni tišina kaznovanje partnerja.

Položaj in gibanje v prostoru, medosebne razdalje, dotik

Raziskave so pokazale, da imamo ljudje štiri medosebne razdalje, v katerih delujemo, in sicer: intimno, osebno, družabno in javno. Intimna cona obsega fizični stik na daljavi do 45 cm. Uporabljajo jo lahko tisti, ki so nam najbližji. Če vanjo vstopijo drugi, se počutimo nelagodno. Osebna cona obsega od 45 do 122 cm - v tej razdalji komuniciramo z bližnjimi prijatelji. Družabna cona pa se začne na meji z osebno, do 360 cm; v tej razdalji poteka največ našega vsakodnevnega življenja, in sicer v službi, trgovini, na javnih prevoznih sredstvih itd. Zadnja je javna cona, ki obsega območje od 360 cm naprej. Takšna razdalja je po oceni večine ljudi v zahodni kulturi primerna za komunikacijo z neznanci.

Te razdalje se seveda nekoliko spreminjajo, kar je odvisno od več dejavnikov: kulture, spola, starosti, teme pogovora, od stališč in čustev posameznika itd. Glede na razdaljo in tudi dotik med sogovorniki lahko ocenimo, v kakšnem odnosu so. Ljudje, ki si bolj zaupajo, se pogovarjajo na manjši osebni razdalji. Moški večinoma potrebujejo večje razdalje v komunikaciji kot ženske. Ženske so tudi bolj tolerantne do vdora v njihov intimni prostor. Če to ponazorim še s primeri, lahko takoj vemo, da je zaljubljeni par, ki se stiska, v intimni komunikacijski coni. Če opazujemo prijateljsko skupino žensk, lahko vidimo, da so si v pogovoru bližje, se dotikajo, objemajo. V prijateljski skupini moških

tega po navadi ne opazimo. Za delovanje in upoštevanje medosebnih razdalj so posamezne kulture oblikovala določena pravila vedenja, ki so ob neupoštevanju tudi sankcionirana. Na primer: v našem okolju velja, da nepovabljeni ne sme vstopiti v naš dom. Če to stori, ga lahko prijavimo policiji in sledi kazenska obravnava. Podobno velja tudi za uporabo naših predmetov, približevanje kakšni osebi, kadar ima prepoved približevanja ipd.

Slika 9: Zaljubljeni par v intimni komunikacijski coni

Ravnanje s časom in ureditev prostora

Način, kako razumemo čas in ravnanje z njim, prav tako sodi v področje neverbalne komunikacije. Najbolj značilen primer je zamujanje: če nekdo zamudi na dogovorjen sestanek in se ne opraviči, sporoča, da mu ni mar za nas in nas ne spoštuje. Če nekdo nekoga pusti čakati, mu sporoča, da je njegov čas dragocenejši od tistega, ki mora čakati. Opazimo tudi, da ljudje različno ravnamo s časom; nekdo se zelo

ozira nanj, vse planira točno na določeno uro, drugi so bolj odprti do tega in jim čas ne pomeni veliko.

Slika 10: Zamuda

Veliko o nas pove tudi urejenost našega doma ali poslovnega prostora.

Navadno prostor urejamo v skladu z namenom delovanja v njem in glede na to, kakšna komunikacija bo v njem potekala. Dnevna soba ima veliko prostora za sedenje; tu pričakujemo največ pogovorov in druženja, nekateri poudarijo ognjišče v domu, ki izraža toplino doma, ali veliko mizo, kjer se zbira družina. Prostor lahko tudi preuredimo za določen tip komunikacije, ki jo pričakujemo. Npr.: če bomo organizirali novoletno zabavo, bomo pripravili več praznega prostora, saj gostje pričakujejo, da je to prostor za ples. Če pa je v prostoru le lepo pogrnjena miza in ni praznega prostora za gibanje, pa lahko razumemo, da ples ni zaželen v tem prostoru in je organizirana zabava brez plesa. Prostor nam govori o nas tudi s tem, kako je urejen, kakšna je higiena v njem, kako so okrašene stene, kako je razvrščeno pohištvo, kje v prostoru kaj počnemo. Ena od zanimivih slovenskih posebnosti, ki jo

tujci po navadi opazijo, je, da gostom, ki nas obiščejo v našem stanovanju, ob vstopu ponudimo copate. S tem jim pokažemo, da od njih pričakujemo, da sezujejo čevlje in hodijo v našem domu v copatah ter tako izrazijo spoštovanje do našega doma.

Slika 11: Sporočilo našega vrta

Funkcije neverbalne komunikacije

Neverbalna sporočila imajo pomembno vlogo pri izražanju čustev in pošiljanju sporočil, ki definirajo neki odnos: intimnost, bližino, pri pošiljanju sporočil, ki kažejo moč, pri zavajanju, pri oblikovanju prvega vtisa in pri prepričevanju. *Na področju raziskovanja izražanja čustev so raziskovalci ugotovili, katera so temeljna čustva, ki jih ljudje v vseh kulturah izražamo enako. Ta univerzalna čustva so sreča, žalost in presenečenje. Ta tri čustva ljudje vsepovsod po svetu izražamo na isti način: ko smo veseli, se nasmehnemo ali smejemo, ko smo žalostni, jočemo, ko smo presenečeni, se naša telesna govorica spremeni in po izrazu oči in mimike obraza zlahka prepoznamo pri drugem*

presenečenje. Druga čustva pa se v različnih kulturah izražajo različno, zato jih je tudi težje prepoznati (razočaranje, jeza, gnus, strah, ...).

Vedno moramo upoštevati okoliščine in kontekst situacije, v kateri poteka neverbalna situacija. Zagotovo bomo bolje razumeli neverbalna sporočila svojega moža ali žene in bolje prepoznali znake nebesedne komunikacije kot neverbalna sporočila neke neznane osebe. Matere pogosto rečejo, da samo pogledajo otroka, ko pride domov iz šole in vedo, kaj se mu je dogajalo v šoli.

Z nebesedno komunikacijo izražamo tudi svojo moč, status in nadvlado. To najbolj opazimo pri zunanjem videzu človeka: kako je oblečen, kakšen nakit nosi in kašno drugo opremo uporablja, npr. drag avto, uro itd. Prek neverbalnih znakov skušamo ljudje na različne načine vplivati na druge, in sicer z nakazovanjem privlačnosti, podobnosti, intimnosti, zaupanja ali pa z izražanjem dominantnosti in moči, z izkazovanjem pričakovanj do drugih ali pa s kršenjem teh pričakovanj.

In če strnem zapis na primeru naših profesorjev. Vsi smo jih med poukom opazovali in proučevali, nanje imamo določene spomine. Kdo je dober profesor, kaj se od njega pričakuje? Dober učitelj je bil tisti, ki je imel sproščen nastop, je dajal vtis verodostojnosti in profesionalnosti, imel primerno kakovost glasu, ohranjal očesni stik z učenci in uporabljal umirjeno gestikulacijo. Takšna neverbalna komunikacija se pričakuje tudi v normalnih in sproščenih medosebnih odnosih.

Dobro opazovanje in spremljanje neverbalne komunikacije nam olajša življenje.

Če smo osredotočeni tudi na neverbalno komunikacijo, ne le na besede, nam to omogoča boljše razumevanje z drugimi in marsikdaj olajša

življenje. Bolje spoznamo in razumemo druge, manj imamo težav, konfliktnih situacij, hitreje se zblizamo, lahko priskočimo na pomoč, se umaknemo.

Še nekaj zanimivosti o tem, kako razumejo neverbalno govorico v posameznih deželah:

- ❖ Na Finskem takrat, ko stojimo, ne smemo prekrižati rok, če ne želimo, da bi nas imeli za naduteža.
- ❖ Na Češkem je običaj, da se rokujemo z vsakim, in sicer ko se srečamo, in ko odidemo.
- ❖ Kadar se Francozi pozdravijo, se dotaknejo z lici in pošljejo poljub v zrak.
- ❖ V Rusiji se moški prijatelji ob srečanju pogosto navdušeno pozdravijo.
- ❖ V Španiji si ob srečanju sogovornika toplo sežeta v roko, dovoljeno pa je tudi potrepjati sogovornika po ramenu.
- ❖ Za Švede prekrižane roke niso žalitev za sogovorca, ampak to pomeni pozorno poslušanje.
- ❖ V Švici je navada, da posamezniki v restavraciji prisedejo k mizi tujcev, če so tam še prazni stoli.
- ❖ V arabskih deželah je rokovanje med sogovorcema pogosto navdušeno in podaljšano.
- ❖ Če v Turčiji nekdo nagne glavo nazaj in zraven zamiži, pomeni to »ne«.
- ❖ Na Kitajskem je običajno, da si ljudje, ko jedo, skodelico podržijo tik ob obrazu.
- ❖ Na Japonskem skodelico držijo razmeroma nizko.

- ❖ Za prebivalce Latinske Amerike je zelo pomemben stik z očmi; razdalja med sogovorcema je precej manjša kot pri Evropejcih ali Severnoameričanih.
- ❖ Argentinske ženske se verjetno ne bodo hotele pogovarjati s tujci, če prej ne bodo predstavljene.
- ❖ Na Irskem in v Veliki Britaniji ljudje upoštevajo vrsto in se ne prerivajo naprej mimo drugih.
- ❖ Na Danskem ženske stopijo prve skozi vrata in po stopnicah navzdol, moški pa gredo prvi po stopnicah navzgor.
- ❖ V Gani so otroci naučeni, da nikoli ne smejo strmeti v odrasle; če tega ne upoštevajo, jih odrasli okarajo zaradi predrznosti.

Slika 12: Ugani kaj hočem?!

Za konec pa še naloga. Razmislite, kaj nam sporoča ta deklica.

Kako bi se njeno sporočilo glasilo z besedami?

Jaz mislim, da bi deklica najbrž rekla: »Ne grem še domov, pa naj starši rečejo, kar hočejo?

Kaj pa vi?

Zapisala : Maksimiljana Mali

Literatura: Paladin, M., Neverbalna komunikacija, dopolniti besede in biti prepričljiv, Nova Gorica, EDUCA, Melior d.o.o., 2011

MOJE POČITNICE

Počitnice sem preživel na Gorenjskem pri babici in dedku. Babi in dedi živita v Srednjem vrhu nad Gozdom Martuljkom. Z atijem sva odšla v Hude hleve, kjer dedi kosi seno, da mu pomagava. Hudi hlevi so v Karavankah (1450 m) pri avstrijski meji. Tam stoji stari hlev. Z atijem sva si v hlevu postavila šotor, v katerem sva spala nekaj dni. Vsak dan je ati na vse zgodaj vstal in šel kosit. Ko sem se zbudil, sem šel obračati seno, kasneje pa sva si zakurila ogenj in si pripravila hrano.

Potem je prišel dedi s traktorjem, na katerem so bili bratranci in sestrične. Peš so še prišli drugi prijatelji, da so pomagali spravljati seno. Odšli smo na breg obračati in spravljati seno. Z atijem sva šla še v gozd nabirati gobe. Našla sva jurčke in marele. Proti večeru sva naložila voz sena, da ga je dedi odpeljal domov.

Z atijem in ostalimi prijatelji smo ostali v Hudih hlevih, kjer smo si zakurili ogenj in pripravili večerjo. Po večerji smo jedli piškote in čokolado. Ponoči je začelo deževati. Tudi zjutraj je še deževalo, zato smo pospravili šotor in ostale stvari ter odšli domov v Srednji vrh. Tam sta čakala dedi in babi z dobrim kosilom. Počitnic na Gorenjskem je bilo konec in z atijem sva se vrnila v Dvorjane.

Čez nekaj dni smo šli na morje na Mali Lošinj. Bilo je super, saj so tam bili tudi naši prijatelji iz Koroške Bele. Imeli smo lepo vreme in sem veliko plaval. Ob večerih sem s prijatelji lovil ribe. Zadnji večer smo našli najboljšo obalo, kjer smo lovili ribe. Zgodaj zjutraj smo naložili avto in se odpravili proti domu. Počitnice so se bližale koncu in začela se je zopet šola.

David Ferčec, 5.a

DRUŽINA ?

Mislim, da ima beseda DRUŽINA samo en pomen, ki naj bi bil jasen. Sestavljali naj bi jo oče, mati, bratje, sestre in stari starši. In potem ne vem, kaj naj bi bilo to, kar imam jaz?

Povedali so mi, da sem se rodil staršem, ki nista mogla skrbeti zame. Bila sta brez zaposlitve, brez osnovnih pogojev za normalno življenje, pa še dno kozarca sta večkrat jasno videla. Nista ostala skupaj. Šla sta vsak svojo pot, ki ni bila nič boljša od skupne. Razlika je bila samo v tem, da se je takrat začela tudi moja pot. Moja pot brez njiju.

Povedali so mi, da sem bil star 6 mesecev. Da sem bil priden otrok. Otrok, ki je rad jedel in rad spal. Da sem že takrat rad gledal nogomet in prvi koraki so stekli za žogo.

Povedali so mi...To so mi povedali babi, teta, sestrična, stric, ki so v mojem šestem mesecu postali moja DRUŽINA.

Babi mi v jezi zna povedati tudi kakšno pikro na račun mojih staršev. Seveda, saj je jezna, razočarana in nemočna v tej situaciji. A teta? Teta je pojem zase. Ona za vsako, še tako slabo situacijo najde opravičilo in te enostavno prepriča, da je tako moralo biti in da je tako najboljše. Sestrična pa je itak moje najljubše bitje in moj zaveznik. In tako se midva pogovarjava tudi kakšne neumnosti in se nemalokrat nasmejiva kakšnim tetinim očitkom. Yes! In stric? Tudi on kdaj kaj pove...

A ni vedno vse samo stvarno življenje in nisem vedno buden. Včasih sanjam. Sanjam o tem, kaj prav za prav je DRUŽINA? Je to zares to, kar imam jaz ? Ali so druge družine veliko drugačne? Ali bi tista moja prejšnja družina bila prav takšna kot ta? Ali bi čutil isto? Ali bi moja

jutra bila drugačna in ali bi tudi takrat sanjal? Ali bi se kdaj spomnil, da morda ima nekdo drugačno družino? Ali bi ga razumel? Ali bi...? In sanjam... ali moja starša sanjata isto?!

Velikokrat mi ljudje rečejo, da sem imel srečo. Nisem prepričan, da vedo, o čem govorijo. Kaj za vruga potem pomeni nesreča?

Mislim, da odraščam normalno. Hodim v šolo, se igram, igram igrice na računalniku, gledam televizijo, obožujem nogomet. Znam plavati, voziti kolo, motor. Oblečen sem v oblačila vrhunskih znamk in omara je tako polna kot pri puncah. Imam psa. Imam topel dom in prijatelje.

In da, imel sem SREČO in vem, o čem govorim.

Desimir Žunič, 8. c

PISMO REJNICE

Spoštovani

Zahvaljujem se vam za včerajšnjo predstavitev društva in predvsem predstavitev problematike na področju psihoterapije za probleme v rejniških družinah. Že včeraj na okrogli mizi sem se hotela oglasiti in povedati svojo izkušnjo, vendar (pre)počasi zberem pogum, čas pa je zelo omejen, nekateri so že odhajali...

Iz svoje izkušnje lahko rečem, da imamo o psihoterapiji mnogo zadržkov. Sama sem imela največjo bojazen, kako bo otrok to sprejel, če bo hodil k psihologu; se bo počutil še bolj posebnega, drugačnega, bo to še bolj opravičevalo njegove izbruhe, bo s tem postal še bolj nemočen...

Že ob namestitvi otroka v našo rejniško družino mi je bilo rečeno, da bo gotovo potrebna strokovna pomoč. Ker smo rejniki optimisti in verjamemo v to, da se bo v novem okolju otrok enostavno spremenil, čakamo. Otrok pa raste in z njim težave. In dlje ko je otrok pri hiši, več si dovoli, težje se ga obvlada.

Na podlagi poznanstev sem obiskala kar nekaj psihologov, se z njimi pogovarjala o težavah, vendar vedno znova prišla do zaključka, da na splošno veliko vedo, vendar v naši situaciji - situaciji s problemi otroka v rejništvu, nimajo izkušenj (kako pa naj jih imajo, če pa mi rejniki ne iščemo njihove pomoči in samo čakamo...). Vse kar so svetovali, je bilo že preizkušeno in se ni obneslo. Prebrala sem ogromno knjig o vzgoji, poslušala predavanja, si dopisovala s terapevti, preizkušala, čas pa je tekkel in problemi rasli.

Z možem sva delala po najinih najboljših močeh in prišli smo do točke, ko enostavno ni šlo več naprej! Takrat sem se odločila, da si damo še

zadnjo možnost. Spet sem na podlagi poznanstev ali naključja prišla do nove psihoterapevke, ki sicer tudi ni imela izkušenj z otroki v rejništvu, vendar smo skupaj prišli skozi težave. Samo v enem letu je naš trinajstletnik nov otrok! Sama mislim, da smo ujeli zadnje trenutke. Vesela sem, da sem se takrat (končno) le odločila in danes mislim, da bi se morala že prej. Res so otrokova dejanja problematična, vendar smo mi rejniški starši tisti, ki rabimo pomoč, nasvet, tolažbo. Ne nazadnje se terapija odvija doma, ves čas in če se mi odrasli tega ne zavedamo in nismo dosledni, potem noben psihoterapevt ne more pomagati.

Zato bi rada položila na srce vsem rejnicam, ki imajo otroke, katerih obnašanje je na meji dopustnega, ne odlašajte. Išcite strokovno pomoč, pogovarjajte se o težavah s terapevti, velikokrat se že samo ob tem pokažejo nove poti. Ne glejte na stroške, sama sem bila pripravljena voziti otroka 100 km daleč in to samoplačniško, ne na stroške zavarovalnice! Pomemben mi je bil čas, ki mi je še preostal, preden otroka odnese puberteta. Ne nazadnje, kdo pa vam bo povrnil vaše zdravje, ki ga vsakodnevni stres še kako načenja? Mi smo tega vredni! Otroci so tega vredni! Naša družina je tega vredna!

Še enkrat hvala za to, kar ste in pogumno naprej,

Veronika Prijatelj

REJNIŠKI SISTEM NA DUNAJU

Pogled v zgodovino

Podpora družinam in mladoletnim otrokom se je na Dunaju začela leta 1912, ko se je občinski odbor odločil podpreti družine in nezakonske otroke. Za otroke, za katere starši niso mogli poskrbeti, so razvili na eni strani domove za otroke in na drugi strani družine za prehrano otrok, kjer so otroci iz revnejših družin dobili hrano. Paralelno s tem se je začel razvijati tudi urad za družine in mlade (*jugendamt*) z njim pa tudi socialno delo in izobrazba socialnih delavk (takrat so bile to izključno ženske iz bogatejših slojev). Prav tako se je začel razvijati tudi pogled na pomembnost celostne oskrbe otrok, ne le odpravo posledic materialne prikrajšanosti (prehrana, medicinska oskrba, ...). Pionir tega razvoja je bil Julius Tandler, njegovo vodilno načelo pa je bilo: *»Družba je obvezana vsem, ki potrebujejo pomoč, pomagati. Nega in podpora tistih, ki to potrebujejo ni nič drugega kakor izpolnitev jasne etične pogodbe v spletu medčloveških odnosov.«*

Praksa danes

Rejništvo je danes urejeno v Zakonu za mlade in družine. Če Urad za mlade in družine ugotovi, da oskrba otroka s strani staršev ni zadovoljiva, je dolžen namestiti otroka v rejništvo ali pa v stanovanjsko skupnost za otroke, kjer je prisotna tudi pedagoška oskrba. To nameščanje poteka v soglasju s starši, če pa se starši ne strinjajo, mora Urad za mlade in družine ravnati v skladu s sodiščem. Vrsta namestitve (torej ali gre otrok v rejništvo ali stanovanjsko skupnost) se v praksi ponavadi izvaja tako, da se mlajše otroke od 3- oziroma 4-ih let namesti v rejniške družine, starejše pa v stanovanjsko oskrbo, saj nimajo tako velikega števila rejniških družin. Vedno pa se otrok najprej namesti pri:

- a. kriznem rejniku/rejnici (do 3./4. leta), kjer lahko ostane od osem do deset tednov;
- b. v kriznem centru, kjer lahko otrok ostane od šest do osem tednov.

V tej dobi (torej osmih oziroma desetih tednov) strokovnjaki (socialni/a delavk/a, pedagogi, psihologi) skupaj s starši in tudi otroci (seveda le od ustrezne starosti) iščejo skupne rešitve problemov in potrebne pomoči za družino. Če se v tem roku stvari ne razrešijo, se otroka namesti v trajnejše rejništvo oziroma dom za otroke, pomoč staršem pa se mora obvezno nadaljevati, saj je cilj vsakega rejništva oziroma namestitve v dom čimprejšnja vrnitev k biološkim staršem.

Kako postati rejnica/rejnik?

Na Dunaju trikrat letno organiziramo informacijske večere, kjer je vsem, ki se zanimajo za rejništvo, razloženo, kaj je rejništvo, kako priti do dovoljenja, kakšne so posebnosti, itd.

Če se pari/posameznik po tem srečanju odloči za rejništvo, sledi pogovor s strokovnjaki, kjer preverimo vzroke za rejništvo, motivacijo, psihološko pripravljenost, fizično zdravje ter finančno in stanovanjsko situacijo. Socialna delavka je v rednem stiku s kandidatom/ko in obišče družino najmanj dvakrat v obdobju ocenjevanja primernosti. V pogovorih smo strokovnjaki pozorni predvsem na poteke interakcij med družinskimi člani, na njihov način pogovora. Prav tako so se kandidati za rejništvo dolžni že pred nastopom rejništva udeležiti izobraževalnega programa, ki vsebuje sedem obveznih in tri poglobitvene module. Na teh modulih potekajo intenzivni pogovori s strokovnjaki o osebni motivaciji, izkušnjah, pričakovanjih rejniških staršev, osebnih stališčih o vzgoji in kaj bi pomenilo, če bi prišel rejniški otrok v dosedanjo družino. Veliko pozornosti pa namenimo tudi odnosu med biološkimi in rejniškimi starši, saj bo to nov odnos, ki ga bo potrebno vzdrževati. Na koncu teh izobraževanj pa pari/posamezniki pridobijo dovoljenje za rejništvo.

Pravni okvir rejništva, dolžnosti in pravice rejnikov

- Urad za mlade in družine v okviru rejništva prenese pravico nege in vzgoje rejnikom. Zakonsko zastopništvo otroka in

upravljanje s premoženjem ostane ali pri starših ali pa to prevzame Urad za mlade in družine;

- Nega in vzgoja pomeni, da rejniški starši skrbijo za psihično in fizično počutje otroka in so tako dolžni podpirati sposobnosti otroka in mu omogočiti ustrezno izobrazbo in poklic;
- Dolžnost rejniških staršev je tudi omogočati otroku odnose in srečanje z biološkimi starši;
- Vsako večjo spremembo o otroku so rejniški starši dolžni sporočiti uradu in biološkemu staršem;
- Rejniški starši imajo pravico, da svoje želje predstavijo na sodišču (npr. prekinitev stikov z biološkimi starši, dovoljenje za krst, če temu biološki starši nasprotujejo ipd.);
- Rejniški starši imajo pravico, da se upošteva njihovo mnenje v primeru vrnitve otroka v biološko družino;
- Rejniški starši imajo pravico do porodniškega in bolniškega dopusta;
- Starostna razlika med otrokom in rejniškim staršem ne sme biti večja od 40 let in rejniški otrok naj bo najmlajši v družini;
- Na Dunaju so rejniški starši lahko tudi istospolni pari ali posamezniki.

Podpora rejniškim družinam:

Pomembno je, da je socialna delavka/delavec v rednem stiku s rejniškimi družinami in jih podpira v različnih situacijah. Standardizirano je tudi spremljanje stikov med biološkimi starši, rejniškimi starši in otrokom s strani strokovnjakov. Na začetku ti stiki potekajo na Uradu, najmanj enkrat mesečno, kasneje pa lahko potekajo tudi brez strokovnega nadzora, če se strinjajo tako biološki kot tudi rejniški starši. Najpomembnejše pa so seveda potrebe otrok. Po treh mesecih namestitve je obvezno srečanje vseh prisotnih v primeru, torej socialne delavke, ki je pristojna za biološke starše, socialna delavka, ki je pristojna za rejniške starše in otroka, biološki starši, rejniški starši in otrok, če je dosegel primerno starost. Na skupnem srečanju analizirajo uspeh odločitve, oziroma razpravljajo o različnih željah vključenih v primer in iščejo ustrezne rešitve. Prav tako je možno, da se pogovorijo o možnosti in pogojih vrnitve otroka nazaj v biološko družino. Ta skupna srečanja se morajo v nadaljevanju organizirati vsaj enkrat letno.

Opora rejniškemu sistemu

- Supervizija za rejniške starše;
- Redne skupine rejniških staršev, kjer potekajo izmenjave izkušenj in jih spremlja soc.delavka/delavec;
- Redna izobraževanja.

Posebno spoštovanje rejniških družin dokaže dunajska občina tudi s tem, da povabi vse rejniške družine z njihovimi otroci in vključene strokovnjake/strokovnjakinje v mestno hišo na srečanje z zabavnim programom.

Rejništvo na Dunaju v številkah

Dunaj ima okrog 1.800 000 prebivalcev od katerih je približno 320.000 mladoletnih. Konec leta 2014 je 1.515 otrok živelo v rejništvu in 142 otrok v kriznem rejništvu, 390 otrok pa je bilo nameščenih v sorodstvena rejništva. Trenutno imamo na Dunaju 645 rejniških družin in 43 kriznih rejnikov/rejnic. ***Rejniške družine dobijo dodatek za nego in oskrbo:*** do 6. otrokovega leta: 485,-- €; do 10. otrokovega leta: 505,--€, do 15. otrokovega leta: 520,--€, od 15. leta najprej: 560,--€. Ta dodatek se izplačuje 16 krat na leto, možen pa je tudi še dodatek za izredne stroške (terapije, smučarski tečaj, ...). Prav tako pa dobijo tudi otroški dodatek, ki ga dobi vsak otrok v Avstriji.

Olga Zechner, dipl.soc.del.

USPEŠNE ZGODBE

Slavnih oseb, ki so v rejništvu bile posvojene ali v rejništvu:

JOHN LENNON

Ustanovitelj glasbene skupine THE BEATELS

Pesem Imagine (slovensko Predstavljalj si, zamisli si) najbolje prikazuje, kakšna osebnost je bil John Lennon, ustanovitelj in slavni pevec angleške glasbene skupine The Beatles. Bil je pesnik miru, legionar dobre volje, globoko čuteč, lirik. Želel je, da ljudje verjamejo vase, so srečni, živijo v miru. Besedilo pesmi Imagine poslušalca izzove, naj si poskuša zamisliti svet v miru, brez razdiralnosti in preprek, ki jih povzročajo meje, verstva, narodnosti in vojne. Veliko je pomenil svojim najbližjim in tudi številnim oboževalcem, ki jih ima tudi po smrti še vedno mnogo.

John Lennon se je rodil leta 1940 v Liverpoolu v Angliji. Njegov oče je bil pomorščak, in ko se mu je rodil sin, je bil na morju. Njegova mlada, nestanovitna mati se je kmalu poročila z drugim in John je dobil še brata in sestro. Nekaj časa živel z očetom, nato z materjo, in ker mu niti

eden niti drugi nista znala urediti primernih pogojev, ga je sprejela v rejništvo materina starejša sestra Mimi.

John je o svoji mladosti in svojih občutkih govoril predvsem skozi svoje pesmi in glasbo, včasih pa je tudi kaj povedal o sebi in svojih občutkih do svoje družine. Dejal je, da se je v njegovem življenju pojavilo pet žensk, ki so močno zaznamovale njegovo življenje. V mladosti sta bili to dve: njegova mama Julija in njena sestra, Johnova teta Mimi. Takole je dejal: »Ena je bila moja mati ... ona se ni znala spopasti z življenjem. Imela je moža, ki je pobegnil na morje in v času vojne me ni mogla sama krotiti, in ko sem bil star štiri leta in pol, sem se preselil k njeni starejši sestri ... dejstvo, da sam nisem bil pri svojih starših, me je vodilo do spoznanja, da starši niso bogovi.«

John je po osnovni šoli nadaljeval šolanje na gimnaziji. Njegovi interesi so se ves čas nagibali k umetnosti in glasbi. Rad je igral na orglice, rad je imel cirkus, stripe.

Prijatelj ga je v tistem času opisal kot »srečnega, zabavnega, odprtega in živega fanta«. Pogosto je risal komične stripe, ki so bili objavljeni v njegovi šolski reviji, toda kljub umetniškemu talentu so bili zaznamki s strani učiteljev skrb vzbujajoči: »Nedvomno na poti do neuspeha... brezupen... razredni klovn... trati čas sošolcev«.

Mati mu je leta 1956 kupila poceni akustično kitaro. Teta Mimi ni podpirala njegovih glasbenih ambicij, ker je bila skeptična do njegovih pričakovanj, da bo nekega dne slaven in upala, da ga bo glasba sčasoma začela dolgočasiti. Pogosto mu je govorila: »Kitara je že v redu, toda ne boš mogel živeti od nje.«

Johnovo razmišljanje v tistem času je nakazovalo njegovo mladostniško ambivalentno počutje:

»Del mene si želi sprejetja s strani vseh delov družbe in si ne želi biti ta glasni in nori glasbenik. Toda ne morem biti nekaj, kar nisem. Zaradi mojega odnosa so starši vseh ostalih dečkov ... nagonsko spoznali, da sem zdrabar v smislu, da se nisem znal prilagajati, in da sem vplival na njihove otroke, kar tudi sem. «

John je bil v mladosti ves čas razpet med mamo in teto. Mama ga je obiskovala, mu izražala naklonjenost, vendar obenem ga je tudi mnogokrat razočarala s svojo nestanovitnostjo. Ona ga je navduševala in podpirala pri glasbi in umetnosti. Za njegovo šolanje je ni skrbelo preveč.

Teta Mimi, na katero je bil ravno tako navezan, je skrbela zanj, da je imel zagotovljene vse pogoje za življenje, red in stabilnost in ljubezen.

Oče od četrtega leta dalje v njegovi mladosti ni bil prisoten.

V času srednje šole, adolescence, je svoje družinske razmere najbolj intenzivno doživljal. In ravno v tem času, ko je bil star sedemnajst let, se je njegova mati smrtno ponesrečila v prometni nesreči, ko se je vračala domov z obiska pri njem. To ga je močno prizadelo.

Po končani gimnaziji ga je teta Mimi usmerjala na univerzo, vendar Lennon ni izdelal nobenega od izpitov za sprejem na univerzo, vseeno pa je bil s posredovanjem tete in ravnatelja sprejet na *Liverpool College of Art*. Na kolidžu je začel nositi obleke Teddy Boy (posebna moda) in postal znan po motenju pouka in zasmehovanju učiteljev. Zaradi tega je bil izključen še pred koncem prvega letnika.

Po vseh teh opisih bi lahko sklepali, da je bil John Lennon težaven mladostnik, ki v življenju ne bo uspešen. Vendar je bil v duši čuteč in

globoko razmišljujoč ter ustvarjalni, kar spoznamo po mnogih njegovih pesmih. Ena od teh je Mother – mama.

Mother

**Mother, you had me
But I never had you**

**I wanted you
But you didn't want me
So**

I, I just got to tell you

**Goodbye
Goodbye**

**Father, you left me
But I never left you**

**I need you
But you didn't need me**

So

I, I just got to tell you

Goodbye

Goodbye

Mama

***Mama, ti si me imela
Jaz te nisem imel nikoli***

***Čakal sem te,
toda ti me nisi čakala,
Torej***

lahko ti rečem samo

***Nasvidenje
Nasvidenje***

***Oče, ti si me zapustil
toda jaz tebe nisem***

***Potrebujem te,
Toda ti me ne***

torej

lahko ti rečem samo

nasvidenje

nasvidenje

Vlogo stabilne, močne mame, ki mu je vedno stala ob strani, ga znala voditi in prizemljiti, mu je v življenju odigrala teta in rejnica Mimi. Njej je ves čas izkazoval naklonjenost in ljubezen ter se k njej vračal tudi kot odrasel.

Za Johna je bilo pomembno srečanje s prijateljem Paulom McCartneyem, prav tako nadarjenim glasbenikom, s katerim sta temeljno zaznamovala glasbeno pot skupine The Beatles in jo pripeljala do svetovne popularnosti že za časa njunega življenja. Njihove pesmi so večne in ne bodo nikoli umrle. Prav tako bo John Lennon večno živel med nami, čeprav je umrl zelo mlad (40 let) pod streli terorista.

Pripravila Maksimiljana Mali, po virih iz internetnih strani

Dobrodelna akcija Vrtca Moravče v sodelovanju z družbo Pezz

Tudi otroci skupine Žabice iz Moravč smo se odločili, da bomo pomagali pri izdelovanju mehkih "Objemčkov". Majhne vzglavnike različnih oblik in barv smo pridno napolnili s posebnim čarobnim polnilom, ki prinaša srečo in veselje. "Objemčke" bomo podarili Rejniškemu društvu Slovenije, kjer bodo poskrbeli, da bodo prišli v prave roke.

VVE Vojke Napokoj Moravče
Skupina Žabice

Mentorici: Urša Zajc, Ivanka Osolnik Avbelj

Občina Razkrižje

OBČINA
BELTINCI

občina
LJUTOMER

OBČINA
SEŽANA

SLOVENJ GRADEC

Občina Puconci

občina LENDAVA
LENDVA község

Občina Straža

Občina Velenje

OBČINA
BREŽICE

Občina Šmarje pri Jelšah

Občina Krško

REJNIŠKI GLASNIK

Številka 49, maj 2015

Kontakti:

rejniskodrustvoslovenije@gmail.com

Uredniški odbor:

Urednica: Maksimiljana Mali

Člani: Katja Dunaj, Jožica Goričan

Lektorica: Majda Vračko Zanič

Naklada: 1100 izvodov

Tisk: SŽ – Železniška tiskarna Ljubljana

Izhaja: občasno

